

Ἀνάμεσα στὰ ἔργα τοῦ Σαίξπηρ ἔκείνο ποὺ περισσότερο ταιριάζει: στὸ χαραχτήρα τῆς καθαρῆς κωμωδίας εἶναι ὁ «Φάλσταφ» — οἱ κυράδες τοῦ «Θίνιουρ» (The merry Wive of Windsor). Ἡ παράδοση ἀναφέρει ὅτι ὁ Σαίξπηρ ἔγραψε ἐπιτιμηδὲς τὸ ἔργο γιὰ νὰ φραριστήσῃ τὴν Ἐλισάβετ ποὺ εἶχε ἤδη θαμᾶσαι τὸν ὑπέροχο κωμικὸ τύπο τοῦ «Φάλσταφ» στὸ ἱστορικὸ δράμα «Ἐρρίκος IV» καὶ ἐπιθυμοῦσε νὰ τὸν δῇ καὶ ἐρωτοχτυπημένο. Στὴν κωμωδία αὕτῃ βρίσκουμε πιστότατα ὅλα τὰ ἦθη τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ τὴ ζωντανότατη ἀναπαράσταση τῆς Ἑγγλέζικης ζωῆς. Ὁ Φάλσταφ εἶναι ἡ ὑπεροχώτερη κωμικὴ μορφή ποὺ ἐπλάσε ἡ φαντασία τοῦ Σαίξπηρ. Μὰ καλύτερα ἄς ἀντιγράψουμε τὸν ἀληθινὰ ὡραῖο καὶ πιστὸ χαραχτηρισμὸ ποὺ τοῦ δίνει ὁ Ταινὲ στὴν ἱστορία τοῦ τῆς Ἀγγλικῆς φιλολογίας.

*

«Ἐνας χοντρομπαλᾶς ἔχει βλαστημισμένη, ἀστεῖος, μπεκρῆς μὲ τὸ κορμὶ γιομᾶτο ἀπὸ γτηνόδικες ὀρμές καὶ μὲ τὸ πιδ σπιντόζο πνέμα, πραγματικὸ βαρέλι κρασιοῦ μὲ τὴν ἀπέραντη κοιλίαν του, τὰ κοκκινιφμίνα μάτια του, τὸ ξαναμμένο μούτρο του, τὸ στυρτὸ περπάτημά του. Περνᾷ τὴ ζωὴ του ἀνάμεσα στὴς μποτίλιες τοῦ κρασιοῦ καὶ συχνὰ βρίσκεται κοιμισμένος κάτω ἀπ' τὰ τραπέζια. Ξυπνᾷ: μόνον γιὰ νὰ βλαστημισῇ, νὰ γιομίσῃ τὸν κόσμον ψευτιῆς, νὰ κλέψῃ ἢ νὰ ψευτοπερηφανευτῇ. Ξέρει χίλιους τρόπους γιὰ νὰ τοιμπάει τὸν ἄλλωνῶνε τὰ χρήματα. Καὶ τὸ χειρότερο ποὺ εἶναι γέρος, ἱππότης, αὐλικὸς καὶ καλαναθρεμμένος. Δὲ σὺς φαίνεται μ' ὅλ' αὐτὰ πὼς ὁ τύπος αὐτὸς πρέπει νὰ εἶναι ἀντιπαθητικὸς, σιχαμένος. Καὶ ὅμως ἀδύνατο νὰ τὸν γνωρίσῃ κανεὶς καὶ νὰ μὴ τὸν ἀγαπήσῃ. Κατὰ βάθος δὲν εἶναι καθόλου κακὸς: ὅλη του ἡ ἐπιθυμία εἶναι νὰ παίξῃ μόνον καὶ νὰ γελάσῃ. Ὅταν βρίζεται μὲ κάναν ἄλλο φωναίει περισσότερο αὐτὸς ἀπαντώντας μὲ τὸ παραπάνω στὴς βρισιῆς. Ὑστερα ὅμως ἀπ' τὸν τσακωμὸ δὲν τῆχει τίποτα νὰ κάτῃ μαζί τους στὸ ἴδιο τραπέζι, νὰ τσουγκρίσῃ τὸ ποτήρι του μὲ τὸ δικό τους, καὶ νὰ πιῇ στὴν ὑγεία τους. Τὶς κακίες του τίς λέει φανερὰ καὶ καθὲ μέρα, μὲ τὴν εὐλιχρῆνεια ποὺ δὲ γίνεται νὰ μὴ τοῦ τίς συχωρήσει κανεὶς. «Ἐ, καλὰ τέτοιοι εἶμαι, τί θέτε νὰ κάνω τώρα; Τάχα πὼς πίνω; Μήπως τὸ κρασί δὲν εἶναι ὡραῖο πρᾶμα; Πὼς τὸ κόβω λάσπη ὅτα μυρίζουμε ξύλο; — Μήπως εἶν' εὐχάριστο νὰ τίς τρώει κανεὶς; Κάνω χρέη καὶ

χτυπάω λεφτὰ ἀπ' τοὺς βλάκες. Σάμπως εἶναι κακὸ νάχῃς τίς τσίπες σου γεμάτες; Περηφανεύουμαι καὶ μὲ τὸ δικίον μου. Μ' ἀρέσει νὰ μὲ λογαριάζουν». — «Ξέρετε ὅτι ὁ Ἀδάμ καὶ μίς' στὴν τὴν ἀγνόητα, τὰ μουρτάρει; τί θέλετε λοιπὸν νὰ κάνῃ ὁ φτωχὸς Τζῶν Φάλσταφ στὸ διεφθαρμένο αὐτὸν αἰῶνα; Διὰ βολὴ, ἔχω περισσότερο κρέας ἀπ' τὸν ἄλλο κόσμον καὶ ἀκόμα εἶμαι φοβερὰ ἀκράτητος». Ὁ Φάλσταφ εἶναι τόσο εὐλιχρῆνὰ ἀνήθικος ποὺ καταντᾷ πιά νὰ μὴν εἶναι. Σὲ κάποιον δρισημένο σημεῖο τελειώνει ἡ συνειδηση. Ἡ φύση παίρνει τὴ θέση τῆς καὶ ὁ ἀνθρώπος τρέχει στὴς ὀρμές του, χωρὶς πιά νὰ σκέφτεται τὸ δικίον ἢ τὸ ἀδικίον, σὰ θηρίον ἀγριο τῶ δασῶνε. Βλαστήμιες, βρισιῆς, ὀρκοί, κατάρεις, διαμαρτυρίες κυλοῦνε ἀπ' τὸ στόμα του σάν ἀπὸ βαρέλι ἀνοιχτό. Τὰ ψέμματα γεννιοῦνται μέσα του, ἀνθίζουνε, μεγαλώνουνε, γιγαντώνουνται, κουκουλώουν τὸ ἓνα τῆλλον. Λέει ψευτιῆς περισσότερο γιατί εἶναι στὴ φύση του καὶ στὴ φαντασία του παρὰ γιατί εἶν' ἀνάγκη, ἢ σφύρο. Δηγιέται καμιά φορὰ πὼς ἔτυχε νὰ πισωτῇ μὲ δύο ἄλλους. Ὑστερότερα λημονῶντας τί εἶπε, κάνει τοὺς δύο τέσσερες, ἀργότερα οἱ τέσσερες γίνουνται ἑπτὰ, οἱ ἑπτὰ ὀχτὼ οἱ ὀχτὼ ἔπειτα δεκατέσσερες. Τὸν σταματᾷ ἐδῶ γιατί ἂν τὸν ἔφηναν μποροῦσε νὰ πῇ ἀξιόλογα, πὼς τάβαλλε μ' ὀλόκληρο στρατό. Σάν πισωτῇ στὴς ψευτιῆς του δὲ χάνει τὸ θάρρος του καὶ τὸ κέρι του μὰ πρῶτος πρῶτος γελάει γιὰ τοὺς φαρμακονισμοὺς του. «Ἀδέρφια μου, παλληκαράδες μου, παιδιὰ μου, χυσιῆς μου καρδιῆς ἐμπρὸς ἄς εἶμαστε εὐθυμοί, ἄς παίζουμε καμιά φάρσα *». Μιμῆται τόσο φυσικὰ τὸ ὄφος τοῦ Ἐθρῆκου ποὺ μποροῦσαν νὰ τὸν πάρουν γιὰ βασιλιὰ ἢ γιὰ ἡθοποιό. Αὐτὸς ὁ ἀγαθὸς χοντράνθρωπος, ὁ κοιλαρᾶς, ὁ θρασυδείλης, ὁ κυνικός, ὁ φωνακλᾶς, ὁ μεθύστακας, ὁ ἀκόλαστος, ὁ ποιητῆς τοῦ καπηλίου εἶν' ἓνας ἀπ' τοὺς πιδ ἀγαπημένους τύπους τοῦ Σαίξπηρ. Γιατί τὰ ἦθη του εἶναι παρμένα ἀπ' τὴν καθαρὴ φύση καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Σαίξπηρ συγγενεῖ μὲ τὸ πνεῦμα του».

*

Ὁ Θίασος Παντοπούλου ἀναλαβε νὰ παίξῃ τὸ ἔργο αὐτὸ καὶ ὁ ἴδιος ὁ Παντόπουλος νὰ διαπλάσῃ τὸ ρόλο τοῦ Φάλσταφ. Περιττὸ νὰ ποῦμε ὅτι ἀπ' ὅλο τὸν ἄλλο θίασον δὲν περιμέναμε τίποτα, περιμέναμε ὅμως πολλὰ ἀπ' τὸν Παντόπουλο. Καὶ τὸ κορμὶ του, καὶ ἡ φωνή του, καὶ οἱ τρόποι του, ὅλα τὸν εἰδειχναν ἀξιώτατο γιὰ νὰ ζωντανίσῃ τὸν ἥρωα τοῦ Σαίξπηρ. Γελαστήκαμε! Ὁ κ. Παντόπουλος ἢ δὲ θέλησε ἢ δὲν μπόρεσε, ἀδιάφορο, ἐσημείωσε μιὰ κλασικὴ ἀποτυχία. Κ' εἶναι κρίμα πολὺ κρίμα γιατί ἀφοῦ δὲν μπόρεσε ὁ Παντόπουλος ποιὸς ἄλλος θὰ μπορέσει!

Ἀπ' τοὺς ἄλλους ἡ Κα Κύρου — Κερὰ Σβέλτα προσπάθησε κάτι νὰ φτιάξῃ καὶ κάπως τὸ κατάρει.

*

Ὅσο γιὰ τὴ μοναδικὴ μετάφραση τοῦ κ. Ποριώτη φτάνει νὰ ποῦμε ὅτι ὁ Σαίξπηρ ὀλόκληρος, αὐτοῦσιος, μ' ὅλη του τὴ ζωὴ, τὴν τέχνη του, τὸ λεχτικὸ του, τὸ ξεχωριστό του, στραγιλίχθηκε ἀπ' τὰ Ἑγγλέζικα στὰ Ρωμαίικα χωρὶς οὔτε σταγόνα τῆς Θείας του Τέχνης νὰ χυθῇ ὄξω. Τοῦ κ. Ποριώτη σφίγγουμε θερμὰ τὸ χέρι του. Τοῦλάχιστο ἂν τὸ Νεοελληνικὸ Θέατρο δὲν ἀποχτήσῃ πρῶτο-

* Ἐρρίκος IV πρ. IV σκ. II.